

14

DE
PERICVLO GRAVIDARVM
EX FEBRIBVS

CONSENSV GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI

POTENTISSIMI BORVSSIAE REGIS CONSILIARIO INTIMO
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO, FACVLTATIS
MEDICAE SENIORE ET REGIORVM ALVMNORVM EPHORO, IMPERIALIS ACADEMIAE
NATVRAE CVRIOSORVM PRAESIDE, REGIAR. SOCIETAT. SCIENTIAR. ANGLICAN.
BEROLINENS. AC MONSPELIENS. SODALI, ET COMITE
PALATINO CAESAREO,

P R O

GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS MORE MAIORVM LEGITIME CONSEQVENDIS

DIE VIII. OCTOBR. A. S. R. c1o1oocclxiii.

PVBLICE DISPVTABIT

AVCTOR

IOHANNES GEORGIVS WEGELIN

WERTHEMIO - FRANCVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE, LITTERIS BEYERIANIS.

V I R O
PERILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO, DOCTISSIMO
ATQVE EXPERIENTISSIMO
DOMINO
D. CHRISTIANO ANDREAE
COTHENIO,

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI REGIS BORVSSORVM
ET
ELECTORIS BRANDENBVRGICI A CONSILIIS INTIMIS
ET ARCHIATRO PRIMARIO,

REGIORVM EXERCITVVM MEDICO GENERALI,
SVPREMI COLLEGII MEDICI DIRECTORI SPECTATISSIMO,

NEC NON

COLLEGII MEDICO - CHIRVRGICI, QVOD BEROLINI
FLORET, DECANO,

CIRCVLORVM QVORVMDAM MARCHIAE BRANDENBVRGICAE
PHYSICO,

ACADEMICARVM IMPERIALIS NATVR. CVRIOSOR. ADIVNCTO
NEC NON REGIAE SCIENTIARVM BEROLINENSIS,

VT ET.

COLLEGII SANITATIS, QVOD BEROLINI EST,
SODALI MERITISSIMO,

MAECENATI ATQVE PATRONO SVO

OMNI MENTIS REVERENTIA

AETERNVM PROSEQVENDO,

NEC

NEC NON

V I R O

ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO, DOCTISSIMO
ET EXPERIENTISSIMO

D O M I N O

D. CASIMIRO CHRISTOPHORO
SCHMIDELIO,

SERENISSIMI MARCHIONIS BRANDENBVRGICO-
CVLMBACENSIS A CONSILII AVLICIS,

APVD MVSAS ERLANGENSES

MEDICINAE, ANATOMIAE ET BOTANICES

PROFESSORI PVBLICO ORDINAR.O,

ACADEMIAE IMPERIALIS NATVRAE CVRIOSORVM

ET

SOCIETATIS BOTANICES FLORENTINAE SODALI,

PATRONO, FAVTORI

ATQVE

PRAECEPTORI SVO

EA, QVA DECET, OBSERVANTIA
AD VRNAS VSQVE PROSEQVENDO,

SPLENDIDISSIMO HVIC DVVMVIRATVI

CVIVS

SVMMA IN REM ERVDITORVM PVBLICAM

EXISTVNT MERITA,

LEVIDENSE HOCCE SPECIMEN INAVGVRALE

D. D. D.

ET

SE SVAMQVE FORTVNAM

CVM

VOTO DEVOTISSIMO

FELICITATIS CONSVMMATISSIMAE

ET

PERPETVAE INCOLVMITATIS

OMNI PIETATE

COMMENDAT

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR OBSEQVIOSISSIMVS,

IOHANNES GEORGIVS WEGELIN.

§. I.

Egregium sane est illud *MVSITANI* effatum, quod miserabilis prae hominibus sit mulier, tam in coelibus, coniugato, grauido, quam viduo statu, quia vnus vteri ratione sexcentis facta est calamitatibus obnoxia: in omni enim aetate, statu et conditione vterus mulieres angit, inque varios casus et vitae coniecit discrimina. Horum numero maxime accedunt omnes morbi, qui *Febrium* nomine veniunt. Tristissimam omnino stragem febres, eae praecipue, quae acutarum typum seruant, in grauidis edere solent. Magnum ipsis est metuendum periculum, si cum febribus intermittentibus; maius plerumque, immo maximum, si cum continuis atque continentibus est conflictandum. Non vnus, sed duorum, immo plurium vita sub eiusmodi statu aerumnoso in maximis versatur angustiis. Infaustissimo igitur omine eiusmodi febres tunc genus femininum infestare, neminem negaturum esse arbitror. Damna, quae ex his in propagationem generis mortalium redundant, nostra attentione esse dignissima, quis dubitabit? Haeſitanti igitur mihi, qualem

lem materiam pro Specimine inaugurali eligerem, tandem sequens argumentum menti oculisque sese subiecit. Perlegenti enim diu HIPPOCRATIS scripta, eius sententia, quam de periculosa februm, grauidis supervenientium, indole paucis quidem, sed acutissimis verbis rulit, dum *Aphorism. 55. Sect. V.* dicit: 'Ονόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ὑπὸ πυρετῶν λαμβάνονται, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχυρίζονται ἀνευ προφάσιος φανερῆς, τίττατι χαλεπῶς, καὶ επικινδύνως ἢ ἐπιτιμωτικῶς κινδυνεύουσιν, vltiori illustratione mihi visa est dignissima. Hisce adductus rationibus, de *Periculo grauidarum ex febris* agere mecum constitui. Haud superuacaneum me suscepturum esse laborem confido, si primitias meas academicas vberiori asserti huius *Hippocratici* explicationi consecrauero, imprimis cum neminem adhuc, nisi omnia me fallunt, hocce argumentum ex professo, vt aiunt, pertractasse mihi persuadeam. Equidem non plane exhaustam huius materiae pertractationem a me L. B. expectabis, cui praestandae vires meas longe impares esse lubentissime profiteor; sed contentus acquiescam, si qualescunque hosce conatus haud irritos fuisse iudicabis, nihilque magis in votis habeo, quam vt primis hisce laboribus academicis faueas, eosque serena vt accipias fronte, humanissime rogo.

§. II.

Antequam vero ad ipsam huius materiae pertractationem me accingam, quaedam de instituti mei ratione prius a me praemonenda esse, probe perspicio. Febres, quatenus in grauidis obseruantur, rationem suam sufficientem habere possunt, vel in statu grauiditatis, vel in aliis causis externis aequae ac internis. Haec februm classis causam agnoscit, quae in omnibus indiuiduis, sine respectu ad sexum et vitae genus, febrem determinare potest; illa vero complectitur febres, quae quasi effectus plerumque insalubres grauiditatis sunt, quae adeoque *febres grauidarum symptomaticae* merito vocari possunt. Amplissimus quidem disserendi campus mihi superesset, si februm a grauiditate non pendentium Pathologiam praemitterem; sed cum pluri-

plurimorum in scientia nostra celeberrimorum Virorum scripta solidissima hanc iam satis superque perstrinxerint; ne crambem bis coctam apponere videar, vberiori huius pertractatione maxima ex parte supersedeo. Febrium vero, quas proprie magis inducit grauiditas, pertractatio tanto accuratiori disquisitioni mihi submittenda est, quo euentius patebit, illam fundamenta suppeditasse, quibus suffultus, periculum inde a febribus ad grauidas redundans legitimo concludendi modo stabilire potuerim. Vt id vero commode praestarem: *mutationibus, quae in grauidis oboriuntur*, primus vindicetur locus; ex his *possibilitatem febrium earumque diuersarum specierum sub grauiditate* eruam; denique *periculum, quod ex his grauidis imminet*, paullo vberius exponendum, hisce finem imponat.

§. III.

Iam dudum inter Pathologos obtinuit diuisio febrium in *simplices, compositas et complicatas*. *Simplicium* febrium numerum explent *intermittentes, continuae et continentes*, licet sint non infimae notae Pathologi, qui continentes ad continuas, minus tamen recte, referunt. Febris *composita* totum est, ex pluribus febrium simplicium speciebus conflatum; atque haec *complicata* audit, quatenus nulla febris compositae species a praesentia alterius sufficienter pendet. Aliae tandem febres *acutae* sunt, aliae *chronicae*, aliae, nimirum sub compositione, nonnunquam *acutae et chronicae simul*, prouti scilicet febres genium morbi acuti, aut indolem morbi chronici prae se ferunt. Reliquas febrium diuisiones hic recensere nihil attinet.

§. IV.

Cum mihi proposuerim, a qualitate atque quantitate caussarum proximarum atque symptomatum, huic vel illi febrium generi sollemnium, ad qualitatem et quantitatem periculi, grauidis a febribus imminentis, in subsequentiis concludere: vt principia demonstrandi, quibus cetera inuitantur, in promptu
B
habeam,

habeam, leges bonae methodi a me requirere videntur, vt causae proximae, febribus in genere competentis, ratione habita, ea tantum, quae scopo meo satisfacere possunt, symptomata in medium proferam, horum omnium vero demonstrationem, breuitatis studio adductus, praetermissurus.

§. V.

In omni febre obseruatur spasmus, in peripheria corporis sese exferens, qui plerumque vel tensione in spina dorsi, vel horripilatione, vel horrore, pro diuersa indole febris, sese prodit, cum pulsu celeri atque frequenti illum excipiente.

§. VI.

Febribus intermittentibus, praeter alia, sequentia sollennia esse solent symptomata: I. Tempus inuasionis sese manifestare solet oscitatione ac pandiculatione, hanc subsequitur, II. frigus, cum horripilatione atque horrore coniunctum; III. pulsus tunc est celer, frequens, paruus atque debilis, vrina vero plerumque est tenuis et cruda. Hocce stadio absoluto obseruatur IV. calor atque rubor in extremis, pulsus maior, vrina plerumque rubra; tum V. sudor largus erumpere solet, quem excipit lassitudo et debilitas corporis, nec non vrina post aliquot paroxysmos conspicitur crassa atque turbida.

§. VII.

Febrium continuarum symptomata generaliora constituunt, aestus aliquando remittens, non vero plane cessans, modo stato, modo vago tempore recurrens, quem antecedit spasmus febrilis et languor corporis.

§. VIII.

Febrium continentium symptomata cum continuarum congruunt, nisi quod istae febres aestu maioris gradus, nec ante febris solutionem remittente, et pulsu magno, interdum etiam duro, sunt stipatae.

§. IX.

§. IX.

Causa februm intermittentium proxima est vel viscidum quoddam copiosum, acre atque tenax, in primis et secundis viis visceribusque compluribus abdominalibus haerens, cuius subtilis pars acrior certo tempore, determinata in quantitate, cum sanguine ad cor tendente communicatur; vel debilitas primarum viarum et vasorum, per hepar praecipue et lienem transeuntium; vel demum singulare neruorum vitium, quod maxime sub fortioribus animi pathematibus sese exerit.

Vid. de vltima hac causa *celeberr.* TRALLES Tract. de Opio Sect. II. §. IV. p. 70.

§. X.

Causa februm continuarum proxima est materia quaedam acris magis subtilis, vel in vasis minimis iam haerens, vel ad M. S. delata, aut inaequali quantitate resorpta. Cum autem febres inflammatoriae et lentae quoque ad continuarum genus referantur: praeter materiam acrem modo eminentem quaedam inflammatio, modo notabilis stasis sanguinis in visceribus subnata, causam februm continuarum constituit. Interdum etiam plures harum causarum simul proximam efficiunt, vt in variolarum febre secundaria, vbi tam inflammatio, quam acre resorptum febrem producit. Nonnunquam doloris vehementia accedit, vt in febribus vulnerariis, inflammatoriis, immo variolosis.

§. XI.

Causa februm continentium proxima est plethora, quatenus vehementissime commota.

Vnde patet, cur HOFFMANNVS febrem continentem cum febre inflammatoria vniuersali comparauerit.

Quae in §§. anteced. de symptomatibus nonnullis et causis februm proximis disserui, sufficientia Pathologiae gnaro sunt, haec ad compositarum et complicatarum februm symptomata et causas proximas applicare cupienti.

pianti. Quumque praeterea ex iisdem febrium acutarum et chronicarum natura, Pathologia simul in auxilium vocata, egregie innotescere queat: hisce ulterius immorari non opus esse duco.

§. XII.

Ex observationibus colligi potest: Grauiditatem cum mensium suppressione esse connexam. Suppressio ista diuersis euenire solet temporibus, pro ratione nempe aetatis atque dispositionis subiecti ipsius, nec non regiminis vitae. In feminis enim quibusdam, quae in aetate iuuenili versantur, fluxus menstruus vsque ad quintum mensem durare potest, licet hic solum ex vagina prodire debeat, adeoque non tanta quantitas sanguinis, quanta ante conceptionem prodibat, excerni potest. Quod ad dispositionem corporis et regimen vitae attinet: in subiectis sanguineis, quae bonos alunt succos, in dieta lauta versantur, vitam gerunt sedentariam, excretiones sanguineas adfuetas negligunt, aliasque causas plethorae genesi fauentes admittunt, eiusmodi excretio sanguinea diutius durare solet.

Quibusdam haec sub grauiditate contingens suppressionis species *cessatio mensium* audit; sed, me quidem iudice, minus adaequate. Sunt praeterea quaedam subiecta, in quibus mensium fluxus toto grauiditatis tempore continuat; verum paucissima haec exempla propositionem, a plurimis casibus petitam, infringere non possunt. Ceterum plus forsitan fluxus menstrui in grauidis suppressio miranda erit, quam vulgo quidem putatur. Scio, quod Auctores in explicando hoc phaenomeno partim ad foetus nutritionem, partim ad mutationem vasorum vterinorum sub grauiditate respiciant. Verum prior causa primis saltem mensibus plane insufficiens est huius suppressionis causa. Atque si posterior tantum valeret, explicare non possemus, quomodo fieret, vt haemorrhagia narium, fluxus menstrui vices ante grauiditatem gerens, mox a conceptione supprimeretur? qualem casum recensuit *stockivs* in *Commerc. litt. Norimb. ann. 1731. pag. 59.* Femina enim 23. annorum, nunquam ordinariam alias sanguinis per vterum excretionem experta, sed
 loco

loco illius singulis mensibus narium haemorrhagia satis larga afflicta, concepit. Supprimebatur tunc narium haemorrhagia, atque secundo a partu mense ordinarius demum mensium fluxus comparere coepit. Num forsitan a grauiditate quoque vasorum narium situs, directio, &c. mutantur? Nemo, credo, tale quid affirmabit. Multa itaque nobis adhuc in euoluenda huius suppressionis causa abscondita superfunt.

§. XIII.

Plenariam istam suppressionem mensium varia antecedere solent symptomata. In quibusdam enim maculae liuidae et islaescentes hic illic oboriuntur; aliae pathemata animi frequentissime admittunt, appetitui versus insolita, qui *picae* nomine venit, indulgent, et in huius vel illius esculenti quantitate peccant; aliae mane vomitu et, quae hunc antecedit, nausea vexantur; cibos varios, imprimis carnes, auersantur; de lassitudine et grauidate corporis conqueruntur; aliae ad somnum procliuēs, tristes, viri commercium euitare solent; aliis denique odontalgia, continuum saliuae profluuium, alui obstructio, aliaque incommoda superuenire obseruantur.

§. XIV.

Ad symptomata vero ipsius cessationis pertinent: inflatio vasorum colli, faciei atque temporum, et, qui ab hac dependet, adpectus rubicundus; in quibusdam distensio vasorum encephali causam cephalalgiae atque vertiginis constituit; quibusdam spasmus Paracelsi fixus, lumbago, malum ischiadicum, familiaria esse solent; quaedam colica, mammarum dolore acuto atque punctorio torquentur, aut oedematibus pedum multisque aliis adfliguntur incommodis.

§. XV.

Denique tam ob retardatum circulum sanguinis in visceribus abdominalibus, quam ob impeditum regressum sanguinis ex extremitatibus inferioribus,

stases, spissitudo atque obstructiones, nec non distensiones vasorum a sexto grauiditatis mense determinari solent. Hinc ortus varicosorum tumorum.

Conf. *Illustr.* SCHMIDELII, Fautoris atque Praeceptoris mei ad cineres vsque colendi, *Diss. de Tumoribus a Grauiditate*, in qua genesin eiusmodi tumorum pro more suo solidissime exposuit.

§. XVI.

Primis a conceptione mensibus plethora in plerisque grauidis oriri debet. Sanguinem menstruum ad nutritionem foetus requiri, in physiologicis demonstratur. Iam nulla adest proportio inter incrementum foetus et sanguinem, qui alias extra grauiditatis statum primis hisce mensibus excerni debuisset. Tanta igitur sanguinis quantitas nutritioni foetus impendi nequit; hinc, suppresso fluxu menstruo, primis a conceptione mensibus plethora, pro subiecti ipsius conditione, diuersi gradus oboriat, necesse est.

Hinc fit, vt grauidae, loco fluxus menstrui, alias nonnunquam haemorrhagias experiantur, v. g. haemorrhagiam narium, haemoptysin, haemorrhoides. Nonnunquam fluor albus vicem excretionis sanguineae menstruae sustinet.

§. XVII.

In statu grauiditatis se-et excretiones serosae atque excretio aluina languescere debent. Plethora enim (§. ant.) se-et excretionum languescentium causa esse potest. Ex Physiologia scilicet patet, ad secretionem motum quoque progressuum fluidi secernendi determinatae celeritatis requiri. Ab abundantia vero sanguinis vasa distendi, adeoque debilitatem pati possunt (per Path.). Debilitas porro vasorum, eadem teste, motum progressuum imminuit: Ergo plethora praegnantium se-et excretiones imminuere posse apparet. Quodsi vasorum debilitas a plethora in ipsis vasis secretoriis oritur, eo magis se-et excretiones languescentes erunt possibiles, ob vim illorum ab-

solutam

solutam imminutam (per Physiol.). Denique vasa serosa ad sui orificia a vasis sanguineis, sanguine abundante turgentibus, compressiones pati possunt (per Pathol.); immo plethora, distensio abdominis, compressio partium adiacentium, ab utero facta, causas tam spasmi in peripheria corporis comparentis, quam obstructionis aluinae et imminutae excretionis urinae suppeditant (per Pathol.). Excretiones igitur ex his quoque rationibus vel supprimi, vel languescere debent. Huc pertinent quoque, quae grauidae in regimine vitae admittere solent, vitia diaetae, nec non animi pathemata, aliaeque causae externae.

Non omnes ac singulas quidem se-et excretiones in vno individuo simul languescere existimo, sed modo hanc, modo illam se-et excretionem in femina quadam grauida imminutam esse posse affirmo. Ad frequentissimas tamen pertinet alui obstipatio, urinae suppressio atque excretio peripherica impedita, quas itaque excretiones praecipue mihi in §. attendendas esse existimaui. Obstructio aluina eo magis hic attendi meretur, quo grauior ipsius est in supprimenda excretionem cutanea potestas.

§. XIX.

Ergo quoque possibilis erit in grauidis cacochymia. In §. antec. demonstraui, motum sanguinis progressuum languescere in plethoricis. Iam ex motu sanguinis inminuto oriri debet spissitudo, adeoque laesa quaedam sanguinis quantitas, quae *cacochymiae spissae* nomine venit (per Pathol.). Spissitudo hinc eo facilius producitur, quo magis subiecta sequioris sexus ad eandem iam prona sunt, quoque magis grauida, non habito etiam respectu ad plethoram, vt debilis concipienda est. Ex eodem §. apparet, se-et excretionem serosam esse languidas in plethoricis. Per excretionem serosam multas partes heterogeneas atque nocivas e corpore eliminari, Physiologia docet: Ergo, vt multae partes heterogeneae atque impuritates salinae in corpore retineantur, atque proportionem vitiatam partium M. S. constituentium produ-

producant, necesse est. Praeterea obstructio aliua (§. antec.) non poterit non hanc particularum nocentium quantitatem adaugere. Quo diutius enim haec perdurat, eo plures particulae putridae ad M. S. resorbentur (per Pathol.). Et quid dicam de mala digestionem, viscerumque debilitate, quae assimilationem ciborum impediunt? En alias cacochymiae causas!

Ortus cacochymiae spissae impossibilis quidem videri posset, quia particulae fluidissimae atque subtilissimae, ob se-et excretionem languescunt, in M. S. retineri debent. Sed nullam video rationem, cur in excretionem languescunt non aequae partes fluidissimae atque subtilissimae, crassioribus atque solidioribus in sanguine relictis, excerni possint? Et ponamus quoque, has remanere, tunc eo magis plethora, et ab hac dependens motus progressivi sanguinis imminutio increset, quo maior erit ipsa massa. Quid? quod iste tunc casus similis est illi, ubi in M. S. aqua nimium quantum abundat. Verum innotuit iam Pathologis, inde spissitudinem oriri posse.

Hinc igitur ortus diuersarum Cacochymiae specierum, pro specifica humorum mixtione deprauata et pro eminenti hac vel illa sanguinis, feri atque lymphae parte constitutiva respectu totius mixti, perspicitur, quae vel ante conceptionem iam fluidis inhaerebat, vel in ipso gestationis stadio est prognata. In casu priori cacochymia semper esse poterit maior atque periculosior posteriori, quia maius in ipsa grauiditate capere potuit incrementum. Paucis adhuc moneo, tali ratione a cacochymia nouam languescentium excretionum ferosarum causam nasci.

§. XIX.

Adeoque et omnes, qui ob se-et excretionem languescunt atque cacochymiam per se possibiles sunt morbi, in grauidis quoque possibiles sunt, et eminentiori quidem gradu, quam in iis, in quibus non tantae tamque multifariae obtinent excretionum languescentium et cacochymiae causae (§§. XVIII. XIX.).

Quot

Quot quantique vero morbi cacochymiae ortum suum debeant, partim ex primis Pathologiae principiis satis superque innoscit, partim etiam aliqua ex parte ex dicendis constabit. Interim exinde symptomata § §. VIII. XIV. recensita explicari possunt.

§. XX.

Iam ista principia ad scopum nostrum applicanda sunt. Vt vero tam possibilitas, quam actualitas febrium in gravidis, dum nulla sufficiens ante gestationis initium adest causa efficiens, appareat: nunc ad harum possibilitatem ex ipsis symptomatibus, quibus grauidae obnoxiae esse solent, deducendam me accingo.

§. XXI.

Status grauiditatis febrium intermittentium genesis maxime fauet. Cum ex §. VIII. constet, plurimas grauidas vitia diaetae admittere, tam ratione quantitatis esculentorum, quam ratione qualitatis: cum porro stasibus, debilitati, spissitudini humorum atque obstructionibus, nec non distensionibus partium internarum et cacochymiae grauidae sint obnoxiae (XVII. XVIII. XIX.), haec vero causarum praedisponentium ad febres intermittentes numero accensenda veniant (per Pathol.), atque etiam grauidae ad fortiora animi pathemata pronae sint: eidentissime patet, hasce causas tam ad generandum viscidum, acre et tenax, modo in primis, modo in secundis vis, quam ad inducendum peculiare illud neruorum vitium (§. IX.) vasorumque abdominalium debilitatem, adeoque ad febres intermittentes determinandas esse aptissimas (§. IX.). Ad causas communes quoque pertinet temperamentum sexus sequioris sanguineo-phlegmaticum, et, qui eidem ut plurimum competit, habitus corporis laxior et spongiosus, in quo iam viscidorum genesis est facilissima.

Illustr. b. m. IYNCKERVS in Tab. Therap. spec. Tab. CXXXIV. n. 13. pag. 684. ad incommoda grauiditatis refert febres intermittentes.

§. XXII.

In gravidis ratio adest sufficiens, cur febres continuas actualitatem consequantur. Quae vtero gerunt feminae, ciborum taedio et somnolentia vexantur (§. XIII.), se- et excretionibus languescuntibus sunt obnoxiae (§. XVIII.), cacochymia quoque et fluxu menstruo suppresso laborant (§§. XII. XIX.), et ob irregularem ad insolita appetitum (§. XIII.), chyum habent partibus heterogeneis refertum, porro tristitiae se committunt (§. eod.), adeoque spissitudinem et stases humorum alunt (§. XVI.), atque etiam congestionibus variis expositae sunt, et partim ob expansionem vteri, partim ob alium obstructam variaque, quae admittunt, animi pathemata, ad nimias acrioris bilis effusiones dispositae sunt. Iam vero omnes hae causae vel acrimoniam inuolunt, vel ad eam euoluendam, vel ad inflammationem efficiendam sunt aptissimae (per Pathol.). Ergo tam ad causam febrium continuarum proximam constituendam, quam ad illam determinandam maxime sufficiunt (§. X.)

- Febribus continuis adnumerantur 1. Febris lenta et hectica. Facile haec a graviditate determinatur, cum et cacochymia in gravidis adsit, et variae in iisdem stasium et obstructionum causae praesto sint, demumque cruditatibus primarum viarum abundant feminae vtero gerentes.
2. Febres inflammatoriae. Neque istae impossibiles sunt sub graviditate, quum plethora et cacochymia praesto sit, atque stasibus, obstructionibus, compressionibus et congestionibus adsciantur grauidae. Potissimum tamen huc pertinent: febris inflammatoria vterina, intestinorum, ventriculi et vesicae, nephritis, splenitis, immo etiam hepatitis.
3. Febris biliosa, quae ob compressionem ductuum biliariorum et alium obstructam in gravidis, animi pathematibus potissimum indulgentibus, subnascitur.
4. Febres exanthematicae. Aliae harum febrium, vt purpura, etc. ob cacochymiam grauidarum sub graviditate produci possunt, aliae contra ea, vt morbilli, variolae, dysenteria, nonnisi tempore gestationis, accedente alia causa, excludi videntur.
5. Febres catarrhales benignae, quibus multum grauidarum cacochymia

mia

mia fauet. *Illustr.* b. m. IVNCKERVS febres acutas generatim grauidarum morbis accenset, l. c. num. 14. Et quis dubitabit, lentam in grauidis fuboriri posse, quum extenuatio grauidarum primus quasi sit febris lentae gradus.

§. XXIII.

In ipsa grauiditate latet singularis dispositio ad febres continentes. Superius (§. XVII.) demonstrare annisi fuimus, in plerisque grauidis primis gestationis mensibus plethoram oriri debere. Cum igitur plethora, in quantum a quacunq; causa vehementior eiusdem inducitur orgasmus, omnium febrium continentium sit causa proxima (§. XI.), facile exinde patet, fore, vt omnes causae, quae cum plethora motum vehementiorem communicare valent, causae quoque sint remotae sufficientes ad causam febrium continentium proximam euoluendam. Verum enim vero in grauidis feminis plures adsunt causae sufficientes ad plethoram determinato in gradu commouendam, adeoque ad causam febrium continentium proximam producendam. Etenim pathemata animi, inprimis iram, frequentissime admittunt; haemorrhagia illa naturali periodica suppressa laborant (§. XIII.); ob fe-erj excretionem languescentes (§. XVIII.) particulis salinis abundant, quae, maiorem globulorum M. S. resolutionem producendo, motum sanguinis intestinum augere possunt. Huic accedit noua vis, quae motum intestinum insigniter auget, nempe vis cordis atque arteriarum, a materia acri, cuius actualitatem §. ant. demonstratam dedimus, intensa, proinde et motus progressiui celeritas aucta. Ex quibus omnibus plana iam conficimus consecutione, in ipsa grauiditate adesse singularem dispositionem ad febres continentes. Harum agmen claudant eae causae, quae rationem suam sufficientem habere possunt in ipso sexu sequiori et in alijs causis externis. Praecipuae harum sunt: diaeta lauta, vita otiosa, sedentaria, nimia Venis concupiscentia, spiritusosa largiter assumta, sensibilitas illa peculiaris, quae

C 2

huic

huic sexui competit, inprimis motus musculorum voluntariorum corporis per saltationem, quam in summis habere solent deliciis, vehementissime intensus.

Quum febres continentes ad acutarum familiam referri debeant, praecipiente id Pathologia, testimonium in Schol. antec. allatum huc etiam pertinebit. Praeterea conferri meretur *Illust. STAHLII* Diss. de *Affectibus Grauidarum*, in qua tam intermittentes, quam continuas atque continentes febres hisce accensere, *Magno huic Viro* placuit.

§. XXIV.

In eo nunc est, vt *periculum februm, in grauidis comparentium*, ostendam. Hoc vero ita perficere conabor, vt doceam, febres grauidarum, non solum in se spectatas esse periculosas, sed etiam inde ab earum impetu modo partum praematurum et abortum, modo difficilem foetus exclusionem eiusque deformationem, metuenda esse. Iam ergo ipsae causae, quae et partui praematurato, et abortui, et difficili foetus exclusioni ansam praebere possunt, succincto sermone a nobis perstringendae veniunt, vt periculum, grauidis imminens, eo firmiori fundamento a nobis superstrui possit. Etenim ex sequentibus patebit, inter alia, quae eiusmodi foemellis febres portendere solent, discrimina, haecce, quibus febres vterum atque foetum exponere solent, tam praecipua, quam maxime tragica iure optimo esse denominanda.

§. XXV.

Abortus inuoluit exclusionem foetus ante septimum grauiditatis mensem, a conuulsione uteri determinatam.

§. XXVI.

Partus praematurus dicitur partus vitalis, ante nouem menses elapsos ex eadem (§. antec.) causa in lucem editus. *Partus* vero *difficilis* Medicis audit, quando nonnisi maiori parturientis labore foetus excluditur.

Partus

Partus vitalis is vero audit, qui organis, ad vitam protrahendam necessariis, perfecte est instructus. Terminus a Medicis receptus est dies centesimus et octuagesimus post conceptionem, quo peracto, qui excluditur foetus, pro vitali declaratur.

§. XXVII.

Adeoque omne id, quod conuulsiones determinare valet, abortus quaeque atque partus praematuri causa esse potest (§. §. XXV. XXVI.). Id autem, quod matris et foetus debilitatem, huiusque mortem atque aquarum defectum inducit, causa est partus difficilis (per Patholog.), licet etiam huius aliae adhuc causae existant.

§. XXVIII.

Conuulsio est actio intensior involuntaria musculi, continuo reciprocans.

Actio musculi reciprocans dicitur, quando et contractio et relaxatio musculi se statim excipiunt.

§. XXIX.

Cum spasmus sit actio intensior atque involuntaria non reciprocans fibrae alicuius (per Definit.), euidens erit ratio: cur omne id, quod spasmus producere potest, conuulsionis quoque causa remota esse possit. Hinc etiam spasmi ad causas remotas abortus atque partus praematuri sunt referendi (§. XIX.).

§. XXX.

Ex Observationibus constat, spasmis proinde et conuulsionibus (§. XXIX.) illa obnoxia esse subiecta,

- I. quae causas admittunt, vnde congestiones oriuntur;
- II. in quibus organici humorum a quacunque causa determinantur;
- III. subiecta haemorrhagica, in quibus magna vasorum facta est exinertio;
- IV. quae plethoram, spissitudinem humorum et cacochymiam alunt;

- V. quibus excretioncs languescunt, supprimuntur aut quantitate peccant;
 VI. quae compressiones et extensiones partium patiuntur;
 VII. quae acria admittere solent;
 VIII. quae obstructionibus viscerum laborant,
 IX. quae pathematibus animi indulgent;
 X. quae vitae genus lautum, otiosum atque sedentarium colunt;
 XI. his proximius accedunt, quae magna corporis extenuatione, a morbo vel praegresso, vel durante grauiditate suborto, sunt afflictae, adeoque ad conuulsionem vteri, ob defectum succi nutritii in vasis eiusdem, perquam sunt procliuia;

XII. ad conuulsioncs tandem subiecta sensibilia atque debilia magis inclinare, quam quae habitu corporis robustiori atque strictiori gaudent, Medicorum obseruata docuerunt. Cum mihi proposuerim, strictim saltem causas tam antecedentes, quam praedisponentes abortus atque partus praematuri pertractare, et nonnullas partus difficilis tangere: non immorabor eruendae rationi sufficienti, cur in dictis causis actualitas causae abortus et partus difficilis proxime contineri queat. Sed cum in Pathologia harum realitas vberime demonstrari soleat: a Lectore beneuolo veniam me impetraturum spero, si hocce labore in sequentibus superfedabo. Propius nunc ad februm in grauidis periculum accedam.

§. XXXI.

Morbus est aequalis causae suae efficienti sufficienti. Causa morbi efficiens sufficiens ea dicitur, quae continet rationem sufficientem existentiae morbi, seu, qua posita poni quoque debet morbus, adeoque morbus concipi potest tanquam effectus. Iam effectus est proporti natus causae suae (per Ontolog.): Ergo morbus est aequalis causae suae efficienti sufficienti.

§. XXXII.

Morbus est proportionatus ratione magnitudinis pluralitati et magnitudini causarum efficientium sufficientium. Illud ens, quod rationem sufficientem

tem

tem mutationis alicuius in se continet, vi praeditum esse dicitur (per Cosmolog.). Quis vero negabit, morbum non inuoluere mutationem quandam? adeoque ad morbum producendum vis quaedam requiritur (§. antec.). Causa porro ea nuncupatur, quae continet rationem sufficientem alterius rei (per Ontolog.). Ergo causa et vis sibi inuicem possunt substitui, adeoque sunt eadem, ob identitatem notarum characterificarum, quae ipsis competunt (per princ. Ontolog.). Quo vero plures et maiores vires ad mutationem aliquam determinandam concurrunt, eo maior erit mutatio, eadem teste. Ergo quo plures et maiores causae efficientes sufficientes morbi adsunt, eo maior erit morbus.

§. XXXIII.

Quodsi plures causae efficientes sufficientes morbum producant: tunc morbus erit aequalis omnibus causis, efficientibus sufficientibus simul sumtis (§. antec. XXXI.). Si plura simul sumta vnum constituunt; tunc illud vnum *totum* dicitur (per Ontolog.). Iam finge tibi plures illas causas simul sumtas tanquam totum, et morbum tanquam complexum partium. Cum igitur, per prima cognitionis humanae principia, Totum sit aequale omnibus suis partibus simul sumtis: dubitari nequit, quin morbus sit aequalis omnibus causis efficientibus sufficientibus simul sumtis.

§. XXXIV.

Quo plura obseruantur symptomata in vno morbo, eo maior is erit simili morbo paucioribus stipato symptomatibus, eiusdem quantitatis et qualitatis. Symptomata Pathologiae sunt mutationes praeternaturales in C. H. obuiuae, quatenus sensibus cognosci possunt. Hae mutationes praeternaturales, restante Pathologia, a morbo oriuntur. Sed effectus restatur de sua causa (per Ontolog.). Ergo, si cetera eadem fuerint, morbus, pluribus symptomatibus stipatus, grauior esse debet simili alio paucioribus symptomatibus incedente.

Simili

Simili modo a magnitudine symptomatum ad magnitudinem morbi concludi potest.

§. XXXV.

Adeoque magnitudo morbi vnius speciei in ratione directa esse potest, cum pluralitate et magnitudine symptomatum cum illo connexorum.

§. XXXVI.

Ergo quodsi noua accedunt symptomata morbo vnius speciei, aut si priora increfcunt, tunc incrementum magnitudinis morbi erit proportionatum hisce symptomatibus.

§. XXXVII.

Magnitudo igitur morbi decrefcet, in ratione decrefcantis et magnitudinis et numeri symptomatum.

§. XXXVIII.

Causfae morbi efficientes sufficientes omnibus morbi symptomatibus simul sumtis sunt aequales (§. XXXIII.).

§. XXXIX.

Si duo vel plures causfae februm iam ante grauiditatem sunt determinatae: tunc durante grauiditate causfa efficiens sufficiens maius capere potest incrementum. Concipe tibi causfas februm tanquam determinatam quantitatem. Omnis quantitas potest vel imminui, vel augeri, idque vel addendo, vel detrahendo partes. Cum porro ex §§. XII. XIII. XVI. XIX. abunde elucescat, cum ipsa grauiditate plures esse connexas causfas, quae causfam februm efficientem sufficientem producere possunt, quas itaque tanquam nouas prioribus accedentes causfas considerare licet; nullum amplius erit dubium, quin, existentibus iam duabus vel pluribus causfis februm, ipsa causfa efficiens sufficiens durante grauiditate maiora capere possit incrementa.

§. XL.

§. XL.

Ergo febris, cuius causa efficiens sufficiens durante graviditate maiora cepit incrementa, maior idcirco et periculosior esse debet ea, quae ante graviditatem potuit determinari a causa, quam dein graviditas demum adauxit. Morbus est aequalis causae suae efficienti sufficienti (§. XXXIII.). Quo maior igitur est causa efficiens sufficiens febris, eo maior quoque febris sit necesse est. Iam (§. antec.) demonstratum est, in gravidis adesse causas, quae causam febrium efficientem sufficientem ratione quantitatis adaugent: Liquidum ergo inde erit, febrem sub eiusmodi determinationibus maiorem hinc et periculosiorem esse debere. Cum porro signa morborum prognostica ratione periculi, Semiologia teste, vel formanda sint ex qualitate et quantitate causae proximae atque symptomatum, vel ex ipsa individuali conditione deprendenda veniant: morbus eo periculosior sit oportet, quo maior eius est causa efficiens sufficiens.

§. XLI.

Febres gravidarum periculosiores esse debent aliis a simplici causa determinatis. Veritas huius propositionis tam ex magnitudine causae proximae febrium, gravidis supervenientium, quam ex pluralitate et magnitudine causarum determinantium causam proximam, itemque ex symptomatum ipsis sollemnium pluralitate et magnitudine elucefcet. Ex §. XXXIX. apparet, in gravidis causas oriri posse, quae maiori febrium causae proximae incremento ansam praebent. Iam eiusmodi febrem periculosiorem esse §. XL. asseruimus. Ergo ex magnitudine causae proximae febres gravidarum aliis a simplici causa oriundis periculosiores esse non negabis. In §. XXXII. demonstratam suppeditauius propositionem: morbum esse proportionatum, ratione magnitudinis, pluralitati et magnitudini causarum determinantium causam proximam. Cum igitur in gravidis plures adsint causae, quae causam febrium proximam producere possunt (§. XXXIX.), euentissimum erit, febres gra-

D

vidarum

vidarum, ob pluralitatem eiusmodi caussarum, aliis magis simplicibus periculosiores esse debere. In § §. XII. XIII. XVI-XIX. euictum est, plura feminis grauidis sollennia esse symptomata febrilia, quae in ipsa grauiditate rationem suam sufficientem habere possunt. Iam ponas: grauidam, febre decumbentem, praeter ea, quae cuiusque febrium speciei sunt communia, aliis quoque, cum ipsa grauiditate connexis, symptomatibus febrilibus esse obnoxiam, quorum possibilitas ex supra citatis § §. abunde patet, tunc plura symptomata febrilia huic grauidae frequentia esse debere, quam aliis subiectis, concludendum tibi erit. Quo plura porro de morbo vnus speciei praedicari possunt symptomata, eo maior est simili alio, aequalibus quidem, sed paucioribus stipato symptomatibus (§. XXXIV.). Ergo ex hac quoque ratione veritas propositionis nostrae patet.

Plura, eaque, vt puto, haud leuidensia argumenta, stabiliendae huic nostrae propositioni maxime inferuentia, infra dicenda nobis suppeditabunt.

§. XLII.

Ex his sequentes nunc formari possunt conclusiones:

- I. Magnitudo febris grauidarum est in ratione symptomatum cum illa connexarum (§. XXXIX.).
- II. Si noua symptomata febrilia grauidis superueniunt, tum magnitudo febris, ceteris manentibus, erit proportionata hisce symptomatibus (§. XXXV.).
- III. Si symptomata febrilia magnitudine adaugentur, febris ipsa grauidarum increfcit.
- IV. Periculum a febris earum, quae vtero gerunt, decrefcit, vti symptomata magnitudine et numero decrefcunt (§. XXXVI.).

§. XLIII.

Iam ad ipsa *symptomata februum*, quatenus grauidis periculum adferre possunt, progredior. Posito enim periculo a symptomatibus metuendo, po-
ni

ni quoque debet periculum morbi ipsius. Quis enim certissimum illud cognitionis humanae principium: qualis effectus, talis causa, in dubium vocabit?

§. XLIV.

Frigus periphericum, siue horrore, siue horripilatione sese exserat, est Symptoma grauidis periculosum. Ex pathologicis innotescit, fluida sub frigore peripherico versus interiora propelli. Ex legibus motus porro patescit, fluida in motu constituta tendere in locum minoris resistentiae. Iam vterus grauidus tanquam locus minoris resistentiae considerari debet: Suppresso enim tributo lunari, sanguis, qui alias extra statum grauiditatis excerni debuisset, in vtero accumulatur, vasa maxime distendit, quae vasorum distensio expansioni vteri est proportionata, testante ipsa autopsia; hinc respectuam debilitatem in iis, adeoque minorem resistentiam determinat. Patet igitur, sanguinem sub ipso paroxysmo frigoris magis versus vterum propelli debere; adeoque congestiones ibidem determinari possunt. Congestiones versus vterum, quia cum expansione vasorum connexae sunt, causae esse possunt ipsius proximae abortus causae (§. XXXI. num. I.). Abortum vero et grauidae et foetui periculosum esse, congruis argumentis in Pathologia euinci solet. Ergo realitas propositionis nostrae sufficienter erit euicta.

Alia adhuc ratione nocet frigus febrile. Efficit enim, ob sanguinis congestionem, debilitatem in vasis vterinis, vnde noua abortus causa. Hinc explicari potest, cur abortus et partus praematurus quandoque die a febre intermittente vacuo oboriatur, quod testatur *Illustr. b. m. IYNCKERVS* l. c. dicens: *Notum est exemplum, quod grauida quaedam, febre tertiana correpta, die vacuo partum septimestrem exclusit.*

§. XLV.

Maius ab horrore, quam ab horripilatione grauidis imminet periculum. Horrorem motum musculorum tremulum, dependentem ab influxu liquidi arteriosi in musculos modo impedito, modo restituto, supponere, ex pathologicis

gicis notum est. Cum porro horripilatio tantum inuoluet influxum sanguinis impeditum in vascula minima peripherica (per Pathol.), tanta sanguinis quantitas sub horripilatione, quanta sub horrore versus uterum congeritur, non potest determinari (§. anteced.). Etenim ex anatomicis notum est, musculos vasis longe maioribus, quam quibus peripheria corporis gaudet, abundare. Sanguis igitur arteriosus ad musculos vehendus, ob resistentiam oblaram a vi cordis et arteriarum, in longe maiori quantitate sub horrore, quam sub horripilatione, propellatur necesse est versus vasa hypogastrica, tanquam relatiue debiliora (§. anteced.), vnde effectus §. anteced. recensitos producere potest. Quo maior est causa, eo maior est effectus. Ergo iure optimo concludo: maius ab horrore, quam ab horripilatione, grauidis imminere periculum. Spasmus denique causam efficientem sufficientem horripilationis et horroris constituit. Horror spasmum grauiorem, quam horripilatio, inuoluit (per Pathol.), eamque ob causam ille spasmus exacerbati vicem sustinet. In pathologicis demonstrari solet, spasmum in vno loco exacerbatum in altero congestiones producere posse. Vides itaque, horrorem ad causam proximam (§. XXXI. XLIV.) abortus determinandam aptiorem esse, quam horripilationem.

§. XLVI.

Ex his concludo:

- I. Quo maioris gradus est frigus in extremis, eo maius periculum grauidis est metuendum.
- II. Quo longioris deprehenditur esse durationis, eo maius periculum statuere debes (§. anteced.).
- III. Quo magis increseit frigus, eo magis quoque periculum increseit.

§. XLVII.

Quo saepius frigus recurrit, eo magis periculum eiusmodi relatiuum increseit. In §. XLIV. frigus tanquam symptoma grauidis periculosum considerauimus, illudque causam esse posse causae proximae abortus, a nobis as-

sertum

fertum est eod. §. Ponamus igitur, sub primo paroxysmo eiusmodi debilitatem respectiuam, ob restrictionem sanguinis praeuiant, in vasis vteri esse determinatam, quae sit = 1. tunc altero paroxysmo iam erit = 2. et tertio = 3. Augebitur itaque relatiua illa vteri debilitas, vti numerus paroxysmorum crescit. Iam periculum illud abortus inter alia ab eiusmodi debilitate vteri dependet (§. XLVI.). Ergo concludere licet: quo saepius frigus recurrit, eo magis increfcit periculum.

§. XLVIII.

Vrina sub febris intermittenibus tenuis atque cruda continuo prodians in grauidis, est suspecta, nisi aliunde, quam a febre, pendeat. Sub paroxysmo frigoris februm intermittenrium vrinam tenuem atque crudam excerni, supra §. VI. dictum est. Spasmus igitur iste periphericus in organa vropicetica fauiat, necesse est (per Pathol.). Haec nulla alia esse possunt, nisi vreshra, vesica, vreteres, peluis et papillae renales (per Physiol.). Verum enim vero, testante Anatomia, maximus adest consensus horum organorum cum vtero atque vagina, tam ob communicationem arteriarum atque venarum, quam neruorum. Spasmus praeterea exacerbatus congesiones in altero loco, adeoque nouum ibidem spasnum producere potest (§. XLV.). Ne igitur, vrina tenui atque cruda in grauidis sub paroxysmo frigoris diutius prodeunte, spasmi eiusmodi grauiore ad vterum sese extendant, adeoque causam abortus proximam ad actum perducant, maximus subest metus.

§. XLIX.

Orgasmus, vti in superioribus annotauimus, causa conuulsionum, adeoque abortus etiam et partus praematuri existit. Sub calore vero febrili obtinet orgasmus, qui sub aestu adhuc maior est (per Pathol.). *Nullum ergo est dubium, quin calor febrilis, magis tamen aestus febrilis, grauidis notius sit.* Hinc etiam periculum huius grauius erit, quam id, quod ab illo effici potest. Verum alia adhuc ratione tunc nocet orgasmus. Ebullitio enim san-

guinis causa est haemorrhagiarum (per Pathol.). Quam periculosa debet itaque vteri haemorrhagia excludi, quando ab orgasmis suboritur abortus? Hinc HEURNIVS in *Comment. ad Aphorism. Hippocratis Libr. V. Aphor. LV.* haec adiicit: *Vidi robustam mediaeque aetatis mulierem, quae, extremis mensibus febris ardenti correpta, ab abortu illico interiit.*

§. L.

Sudor febrium intermittentium, statim in initio largior in gravidis erumpens, plerumque cum periculo connexus esse solet. Excretio sudoris supponit vel vasorum excretiorum laxitatem, vel motum progressivum atque intestinum sanguinis maxime intensum, vel minorem cohaesionem partium subtilissimarum aquareum atque salino-sulphurearum cum reliquis (per Physiol.). Prior causa, ob spasmodicum periphericum praegressum, hic maxime abesse debet. Sudor igitur posteriorum erit effectus. Motum progressivum atque intestinum sanguinis intensum orgasmis aequipollere, quis negabit? Iam observationes docuerunt, orgasmos humorum causas esse posse causae proximae abortus (§. XXXI.). Consequens igitur erit, sudorem in initio febrium intermittentium largiter prodeuntem gravidis esse periculosum.

§. LI.

Sudor largus atque iugiter continuans debilitati foetus ansam praebere potest. Excretio fluidi secreti semper inuoluit, reliquis manentibus, secretionem proportionatam (§. XVIII.). Quo magis se-et excretio in vno loco intenditur, eo magis in altero imminui debet, demonstrante id Pathologia. Sudor largus atque iugiter continuans se-et excretionem auctiores supponit (per Pathol.); hinc se-et excretionem in vtero atque placenta languescere debent, sanguinisque ad foetum transeuntis copiam imminutam esse oportet. Sed hisce nutritio foetus perfici debet: Ergo ut nutritio foetus languescat ipseque debilitatem contrahat, necesse est. Sanguis porro per sudores eiusmodi

exce-

excedentes fluidissima sua parte orbatus, spissitudinem, stases atque obstructionsmittere et producere potest. Sed spissitudo, stases et obstructions in vasis vteri atque placentae se-et excretiones in vtero labefactatas reddere possunt, sanguinisque motum impediunt (per Pathol.). Nonne ergo eiusmodi morbi, a recensita causa in vtero atque placenta producti, impedimento esse poterunt, quo minus ex vasis vteri atque placentae necessarium ad foetum rite deferatur nutrimentum?

§. LII.

Sudor determinati in §. antec. gradus defectum aquarum, foetum ambientium, producere potest. In §. anteced. demonstrauius, sudorem se-et excretiones in vtero languidas reddere posse. Iam vasa se-et excretoria tunicae amnios cum vasis vteri communicant (teste Anatom.): Ergo necesse erit, vt in vasis quoque seroso-lymphatico-arteriosis amnii se-et excretio liquoris eiusdem, qui aquarum nomine venire solet, impediatur.

§. LIII.

Sudor largus atque iugiter continuans rationem in se continere potest. cur morbi malae conformationis in foetu primis mensibus determinentur. Aquae foetum ambientes, si totum amnii cauum exacte implent, aequalem pressionem in foetum exercent (per Physiol.). Iam defectum aquarum a sudore produci posse, demonstratum est §. anteced. Sequitur ergo, inaequalem pressionem peripheriae corporis foetus ab aquis imminutis communicari debere. Ab inaequali vero pressione in corpusculum eiusmodi tenerrimum, a leui quoque causa externa mutabile, incrementum foetus inaequale, adeoque naturalis illius structura vitata, nec non deformatio partium bene formatarum dependere debet: Ergo perspicua erit propositio nostra, vt de causis externis, tunc foetum facile laedentibus, iam nihil dicam.

§. LIV.

Excretio illa cutis excedens determinare valet abortum, nec non partum praematurum. Aquarum defectum excretionem sudoris abundantem inducere posse,

posse, §. LII. euictum dedi. Cum porro sub hisce determinationibus inaequalem pressionem foetus sustineat: inaequaliter quoque in velamenta, illum circumdantia, reagere debet (per princ. Physf.). Verum ista velamenta sunt connexa cum superficie interna vteri (per Anat.): Ergo fieri potest, vt pars vna vteri a pondere foetus magis prematur, quam altera. Irritatio est effectus distensionis (per Pathol.). Causa proxima abortus, eadem docente, irritatio vteri esse potest. Porro caput foetus ab imminuto liquore amniū rite sustineri nequit, suo igitur pondere versus hanc vel illam plagam vteri prolabi debet, adeoque vterum ad contractionem stimulat. Quibus omnibus iam accedit debilitas matris, adeoque vteri quoque, ob excedentem excretionem producta. Consequens igitur erit: excretionem sudoris excedentem abortum et partum praematurum determinare posse.

§. LV.

Abundantia sudoris foetum periculo causarum externarum exponit.
 Nullas facile mutationes a causa quadam externa in corpore, a fluido vndiquaque aequaliter circumdato, ob aequalem versus omnes plagas pressionem, determinari posse, tot egregiis argumentis in Physicis euinci solet. Quamdiu determinata quantitas aquarum vndiquaque adest, tamdiu quaquaversum aequalis earum et partium, eas circumdantium, pressio locum inuenit (§§. LIII. LIV.), adeoque mutationes in foetu a causa externa tunc erunt non ita faciles. Sed finge tibi, grauidam causam quandam externam, e.g. ictum, lapsum, eleuationem ponderum, distensiones vesicae, intestini recti, quae semper pressionem vteri partiumque connexarum inuoluunt, sub aquarum defectu admittunt; nonne violentia ista externa, imminuta resistentia, eo liberius in foetum actionem suam exercere potest?

Ergo maius periculum imminet foetui ab eiusmodi causa externa, si in partem extra aquas iam haerentem agit.

§. LVI.

§. LVI.

Si sudores copiosi in grauida continuare obseruantur: tum metus adest, ne partum pariatur difficilem. Praeter alios eximios vsus, quos liquor amnii tam foetui, quam matri praestare solet, praecipuus quoque ille est, vt sub ipso partus negotio vias, quas foetus excludendus transire debet, lubricatas atque paululum relaxatas reddat. Vi quoque dolorum ad partum per vteri orificium cum membranis suis premitur, eamque ob causam eius dilatationi atque depressioni ansam praebet (per Physiol.). Quodsi igitur liquor amnii in minima quantitate adeste, immo plane abesse deprehenditur, tum dilatatio atque depressio orificii vteri cum maxima difficultate erit stipata, et orificium vteri atque vagina minus lubricata, exclusionem foetus reddent difficillimam. Iam partus difficilis plura eaque grauiora impedimenta inuoluit (per Definit.). Sudores praeterea determinatae conditionis liquoris amnii defectum, qui tamen copiosus in ipso partu esse debet, inferre possunt. Ergo occurrentibus eiusmodi sudoribus periculum adeste, ne grauida partui difficili atque laborioso exponatur, euicimus. Nonne quoque ipsa matris et foetus debilitas hanc causam augent?

§. LVII.

Conuulsiones in iis partibus musculosis, quibus consensus intercedit cum vtero, sese exerentes, si febres grauidarum concomitantur, de statu periculossimo testari debent. Quod motus iste musculorum tremulus atque contractio violenta, conuulsionibus sollennis, sese sub hypothese nostra ad vterum partesque vicinas extendere possint, huius phaenomeni ratio ex §. XLV. erit petenda. Praeter haec existentiam conuulsionum symptomaticarum in febribus observationes abunde testantur. Nonne ergo et in grauidis conuulsiones oboriri, et causam abortus et partus praematuri proximam constituere poterunt?

§. LVIII.

In quacunque febre vomitibus frequentioribus iisque vehementioribus grauidam vexari obseruabis, illam ad periculosas referendam esse tunc statuere debes. Vomitus supponit fibrarum orbicularium ventriculi, nec non diaphragmatis atque musculorum abdominalium motum conuulsiuum. Omnis conuulsio actionem musculorum intensiorem requirit (§. XXX.). Iam ex praecipuis artis obstetriciae constat, ad partum naturalem facilitandum, praeter alia, actionem diaphragmatis atque musculorum abdominalium auctam maxime conferre. Fieri ergo aliter nequit, quin horum actione, sub vomitu, viscera abdominalia pressa vterum simul in consensum trahant. Nonne igitur vterus ad con-

E

tractio-

tractionem stimulatus sese actu contrahet? Necessè adeoque erit, vt vomitus vel abortus, vel partus praematuri causam constituat.

§. LIX.

Quodsi febribus grauidarum tussis grauior superuenit, superuenire autem symptomatice potest (per Observ.), *tunc abortus atque partus praematuri suboritur ratio adest sufficiens*. Sub tussi et diaphragma et muscoli laryngaei atque intercostales, nec non abdominales in actione violenta, motui conuulsiuo simili, constituti esse deprehenduntur. Actio igitur eiusmodi violenta in vterum quoque sese exferere debet, diaphragmatis adeoque atque musculorum abdominalium actione intensa viscera abdominalia versus vterum, tanquam locum minoris resistentiae, premuntur. Iam (per §. XXXI.) compressiones vteri abortui et partui praematurato fauent: Ergo perspicua erit realitas propositionis nostrae.

§. LX.

Omnis diarrhoea grauidis facile potest esse periculosa. Diarrhoea enim vt conuulsio quaedam intestinorum concipi potest, cui tenesmus valdopere est familiaris. Verum conuulsio intestinorum ob vicinitatem facile sese extendit ad vterum, immo tenesmus in grauidis, testante iam HIPPOCRATE, abortum metuumendum esse indiguit. Hinc a diarrhoea contingere potest, vt in grauidis abortus aut partus praematurus prouocetur.

Quantum ob diarrhoeam grauidas expectet damnum, accuratissimus suis temporibus Obseruator, diuus HIPPOCRATES, in *Aphorism. XXXIV. Sect. V.* egregie exposuit sequentibus verbis: *Mulieri vterum gerenti si alius multum fluat, periculum est, ne abortiat*. Conf. ea, quae *celeberr. Io. Iac. FICRIVS* in *Notis ad Hippocr. Aphorism.* fusius in hancee materiam commentatus est.

Nonne hinc simul nouum periculum, quod grauidis dysenteria adferre debet, innotescit?

§. LXI.

Crisis febris biliosae, quae fit per vomitum atque diarrhoeam biliosam, alias bona, respectu grauidarum facile mala et periculosa esse potest. Vomitum ob abortus et partus praematuri merum periculosissimum symptomaticum esse adnumerandum, iam supra §. LVIII. euictum dedimus. Ad vomitum itaque biliosum haecce propositio quoque quadrabit, licet haud negandum sit, vehementiorem huic vomitus speciei, quam aliis, pro eminentiori bilis acrimonia, actionem

nem in viscera abdominalia, adeoque et in vterum, competere posse. Dein §. antec. ostendimus, diarrhoeam etiam in grauidis esse periculofam. Nonne id eo magis valebit, quando a graui producitur cauffa, qualis ea esse debet, quae eundem sub febre biliofa concitat?

§. LXII.

Quodsi cum febris alui insignis obfipatio est connexa, tunc grauida modo maius adhuc abortus periculum incurrit, modo difficilior parit. Alui obftructio pertinax cum distenfione intestinorum, fpafmis, aliisque symptomatibus grauioribus concomitata esse folet (per Pathol.). Canalis intestinorum distenfus ipsum quoque vterum eiusque vafa atque neruos premere debet (per Anat.), quae pressio eo maior est, quo maior est expansio atque cauffa distendens. Iam compressiones vteri cauffae esse possunt cauffae proximae abortus et partus praematuri (§. XXXI.). Huc accedunt adhuc fpafmi, cum partium distenfione femper connexi, qui ad abortus et partus praematuri cauffas praedifponentes sunt referendi, vi principii §. XLIV. stabiliri.

Concipe tibi distenfionem intestini recti, cum fpafmis coniunctam, nonne ob connexionem, quae illi cum vagina intercedit (per Anat.), et compressio et fpafmi in illa determinari debent, qui in ipfo partus stadio suborti partum reddent difficillimum? Pro gradu enim, quo vterus comprimitur et fpafmis adfcitur, modo abortus et partus praematurus, modo partus difficilis effici debet.

§. LXIII.

Summa virium prostratio symptoma continuarum malignarum constituit grauidis periculofissimum. Putridum illud, in quo cauffa februm malignarum proxima fita est, tam M. S. quam fluidis ab illa secretis, inprimis fluido lymphatico-feroso inhaerere, Pathologia testatur. Putrefactionis effectus praecipuus, eadem teste, est rarefactio humorum; fluidum igitur nerueum, a lymphae secretum, elasticitate sua priuabitur, immo plane destruetur; hinc secretio illius vel imminuta, vel plane sublata erit; ergo musculorum actio imminui, immo plane cessare, adeoque cauffa prostrationis virium proxima tunc determinari debet. Omnes igitur C. H. functiones, quae ab influxu liquidi neruei in fibras musculares dependent, simul languescere debent. Quanta vero exinde tam in matrem, quam vterum atque foetum redundabunt mala! Nonne chylificatio, adeoque et nutritio matris, vteri atque foetus, tunc laedi debet? Nonne fibrae vteri musculares vi sua physica atque vitali inde priuantur? Vterus

igitur summe debilitatus vim suam absolutam in ipso partus negotio exferere nequit. Necessario igitur symptoma illud malignarum partus difficillimi causa euadet. Immo, ipsi foetui, tanquam parti corporis grauidarum, cum summa virium iactura tunc erit conflictandum. Sed foetus sanus atque vegetus ad causas partus facilis refertur (per Physiol.); partus ergo respectu foetus quoque erit laboriosissimus. Atque haec omnia iam sufficere puto ad cognoscendum maximum illud periculum, quod tam matri, quam vtero atque foetui a summa eiusmodi virium prostratione imminet.

§. LXIV.

Quod si grauida febre, quae benignarum typum in initio seruat, corripitur, tunc maximus adest metus, ne in malignam degeneret. Grauidas esse cacochymicas, dyscrasia chyli atque feri laborare, excretionibus languescens, immo plane suppressis, atque stasibus et obstructionibus esse obnoxias, supra §§. XVIII. XIX. XXIV. a nobis euictum est. Pone nunc, te ad grauidam vocatum symptomata febris benignae, seu leuiora, quam quidem malignarum sunt, obseruare, tunc de praesentia febris benignae certus esse poteris. Attentus vero ad recensitas, quae in grauidis adsunt, determinationes, ne malignam febris eiusmodi benigna induat indolem, iure optimo metuendum esse statues. Nam causae supra allatae, ad putrefactionem humorum, tanquam causam febrium malignarum proximam, producendam sunt aptissimae, id monstrante Pathologia; ergo in casu proposito genesis febris malignae ex benigna erit facillima. Cum porro plures causae, febres determinare valentes, in grauidis, quam in aliis subiectis sint possibiles (§. XVIII. XIX. XXIII.); magnitudo vero symptomatum proportionata sit pluralitati causarum (§. XXXIII. XXXIV.), colligere hinc licebit: symptomata febrium benignarum et maiora et vehementiora euadere posse in subiectis grauidis. Sed symptomata febrium benignarum exacerbata transitum earum in malignas aperte monstrant (per Pathol.). Ergo iterum perspicua erit ratio propositionis nostrae.

Patet hinc, cur benignissima etiam alias febris catarrhalis et continens in grauidis in malignam abeat? Nonne hinc de iisdem idem valere poterit, quod generatim de malignis diximus?

§. LXV.

Febres lentae et befticae in grauidis magnum portendere solent periculum. Nam hasce febres summa cum extenuatione corporis, nec non sudoribus colligatis atque diarrhoeis eiusdem indolis esse stipatas, obseruationes abunde confirmant. Chylificatione itaque laesa, adeoque et nutritione labefacta, eiusmodi subiecta maxime laborare debent (per Pathol.). Nonne igitur ipsi fo-

foetui atque organis lympham advehentibus nutritio inde subtrahitur? Ea igitur proportione, qua mater, etiam ipsum foetus corpusculum, tanquam pars matris, debilitari atque emaciari debet. Proinde exclusio foetus mortui sub hisce determinationibus erit possibilis, Mater denique, summam virium iacturam passa, validos nifus ad partum accelerandum (§. LXIII.) edere nequit. Ergo tam ex parte matris, quam foetus, partus difficillimus necessario contingeret. Praeterea ob vim vteri contractilem, ab hisce febribus summe debilitatam, partu quoque absoluto haemorrhagia lethalis erit metuenda (per Patholog.). Conf. ea, quae §. LXIII. annotata sunt, passim hic applicanda.

De noxis a calore ardente atque sudore, tanquam symptomatibus communibus hic expectandis, conf. §§. LIII. - LIX.

§. LXVI.

Quia inflammatio ventriculi seu febris ardens, alias *Causus* dicta, in gravidis facile potest exacerbari (per super.), adeoque ad ipsum vterum sese extendere (§. LXI); hinc *Causus gravidis periculosissimus esse debet*. Cum porro horror, aestus, atque anxietas praecordiorum, nec non obstipatio alui in hacce febrium specie sit vehementissima; haecce vero symptomata, vti pluribus in locis demonsttrauimus, causam abortus proximam determinare possunt; hinc a magnitudine symptomatum ad magnitudinem periculi iure optimo concludo (§. XLII.). Nullum ergo dubium supererit, quin *Causus* ex hac quoque ratione summum gravidis portendat periculum.

§. LXVII.

Quodsi accidit, vt gruida nephritide atque inflammatione vesicae laboret, tunc de periculosissimis eorum effectibus nascitur suspicio. In nephritide spasmi in regione lumbari; sub febre autem inflammatoria vesicae in regione pubis atque perinaei maxime saeuunt (per Pathol.). Exacerbationes vero spasmodorum manifesto indicant dysuria atque ischuria, vehementissima alui obstructio, cum tenefinis et colica, quae symptomatice cum hisce febribus connexa esse solent. Sed spasmi exacerbati possunt causa fieri causae proximae vel abortus, vel partus praematuri, vel difficillimi (§. XLVII.). Huc accedit, quod obstructio aluina grauior atque tenefini, ex rationibus §. LX et LXII. allatis, horum effectuum causae praedisponentes esse possint. Praeterea quoque causa harum febrium proxima sese ad vterum extendere poterit (§. anteced.).

§. LXVIII.

In quacunqve gruida, si febris inflammatoria vterina praesens est, tunc de periculosa illius solutione certissimam formare poteris prognosin, metuedumque est magnum respectu foetus, periculum. Observatorum auctoritate constat, febre inflammatoria vterina solui vel per discissionem, vel per absces-

abscessum, vel per scirrhum, vel per gangraenam atque sphacelum. Discussio debet fieri mediante haemorrhagia vteri, aut excretionem haemorrhoidali, aut per sudorem copiosum criticum. Discussio per haemorrhagiam vteri videtur tam difficillima, quam periculossissima, quoniam grauiditas prouectior excretionibus sanguineis suppressis stipata est (§. XIII.). Eruptio haemorrhoidum, ob cacochymiam grauidarum, tenefinis connexa esse debet, qui ad abortum determinandum sunt aptissimi (§. LX.). Sudor copiosus grauidis periculosus esse solet (§§. LIII - LIX.), et ob excretionem periphericam, durante grauiditate languescens (§. XVIII.), peccabit in defectu. Solutio per abscessum vteri, quia ob continuum adfluxum sanguinis, durante grauiditate auctum (per Physiol.), ipse abscessus augmentum capere potest, est periculossissima. Scirrus facile fieri potest qualificatus, ob cacochymiam grauidarum connexam, adeoque in cancerum pessimi moris degenerabit. Omnem solutionem per gangraenam et sphacelum iam per se esse periculossissimam, quilibet, nisi in pathologicis plane hospes sit, mihi facile concedet. Ergo patet, malam, respectu solutionis, formandam esse prognosin, si febris inflammatoria vterina ad grauiditatem accedit. Atque hoc iam innuit HIPPOCRATES, dicens (Sect. V. Aphor. XLIII.): *Si mulieri grauidae in vtero sit erysipelas, funestum.* Praeterea vero eiusmodi febris modo ob inaequalem vteri expansionem abortui et partui praematurato, modo partui difficiliori ansam praebere facile potest.

§. LXIX.

Crises et lyses febrium vel erunt difficillimae, vel si contingunt, grauidam summo exponere possunt periculo. Ex pathologicis constat, crises continentes iisque continuis febribus, in quibus perexiguae remissiones adsunt, esse sollennes; lyses vero in febribus chronicis iisque continuis, quae longis stipantur remissionibus, obseruari. Febribus igitur intermittentibus lysis propria esse debet. Haec, obseruationum teste, contingit, vel per diaphoresin, vel diarrhoeam, vel vomitum, vel diuresin. Diaphoresis copiosiori sudori aequipollet (per experient.). Sed huius periculosa indoles §§. LIII - LIX. iam sufficienter est euicta. Lysis per sudorem in praegnantibus quoque erit difficillima, ob excretionem cutis languescens (§. XVIII.) et plethoram connexam (§. XVII.). Omnis porro lysis per diarrhoeam grauidis est periculossissima (LXI.). Quod tandem attinet vomitum, de periculo ab ipso metuendo te certiore reddidit §. LVIII. Cum vero nulla lysis per diuresin copiosorem contingere possit, nisi per delationem materiae morbificae versus organa vrinaria (per Pathol.); cumque porro non solum diuretica sanguinem ad loca cum vtero propius connexa congerant, sed etiam materia peccans intermittentium plerumque cum acrimonia sit coniuncta (§. IX.); hinc spasmi in organis vropicis

poëticis facile determinari poterunt, de quorum periculo §. LII. testatur. Febres porro continuæ solui obseruantur: 1) per hæmorrhagias, 2) hæmorrhoides fluentes, 3) fluxum menstruum, 4) diarrhoeam, 5) scirrhum, 6) gangraenam atque sphacelum, 7) abscessum, 8) vomitum, 9) per eruptionem exanthematum, 10) eorum exsiccationem atque desquamationem, et 11) per sudorem. Solutio per hæmorrhagias est difficillima, quia nulla hæmorrhagia sine præuia congestione ad locum adfectum contingere potest. In grauidis vero iam congestio sanguinis versus vterum adest (per Physiol.), adeoque vna congestio alterius ortum difficillimum reddere debet. Quam periculosa vero sit hæmorrhagia vteri, §. LXVIII. docet. Cum porro, consensiente experientia, hæmorrhagiae in feminis plerumque cum spasmodis vteri sint connexae: abortus ab eiusmodi hæmorrhagiis, in partibus remotioribus subortis. est metuendus (§. XXXI. XXXII.). Conf. HOFFMANNI *Medic. rat. system.* Tom. IV. P. II. S. I. Ob cacochymiam denique grauidarum (§. XIX.) solutio vasorum, adeoque hæmorrhagiae pessimae indolis inferri nonnunquam possunt (per Pathol.). Quam suspectae vero sint respectu grauiditatis eae solutionis febrium continuarum species, quae sunt per hæmorrhoides fluentes, fluxum menstruum, vomitum atque diarrhoeam, nec non scirrhum atque abscessum, ex §. LX. LXI. LXVIII. cognitu erit facillimum. Solutionem per gangraenam atque sphacelum esse plerumque funestam, frequentissimis constat obseruationibus. Solutio per eruptionem exanthematum illorumque exsiccationem atque desquamationem, ad optimas quidem pertinere videtur, sed morbus per se ex aliis causis (§. LXIV.) grauidis iam funestus esse potest. Denum solutio continuarum per sudorem non difficilis tantum, sed et minus in grauidis est salutaris. Quid tandem iudicandum sit de crisi febrium continentium, quae fieri solet vel per sudorem, vel per hæmorrhagiam, tam ex antecedentibus, quam ex §. §. XIII. XXXII. LIII. LIX. colligere et determinare licebit. Vnde constat veritas enuntiatæ propositionis.

§. LXX.

*Plures dantur in grauidis determinationes, ex quibus ad methodi medendi re-
stitutiuae, febribus dicatae, et ancipitem et periculosissimum effectum concludi potest.*
Febres intermittentes, praeter alias indicationes, euacuantia per aluum atque emesum, nec non diaphoretica sibi vindicant. Primae indicationi admodum circumspecte satisfacere oportet. Quaedam enim tonum intendendo; quaedam stimulando; quaedam resoluendo; alia fermentationem excitando; alia primas vias lubricando atque relaxando operantur. Nonne vero Imus. Ildus, et IVtus modus cum irritatione tractus intestinalis connexus esse debet, cuius actualitatem mixtio eiusmodi indicatorum quoque aperte monstrat: hinc spasmodorum ortus ab iisdem erit facillimus. Sed spasmi intestinorum grauidis sunt periculosissimi, demonstrantibus §. §. LX. LXVII. Resolutio humorum cum organica sanguinis commotione plerum-

plerumque est connexa (per Observ.), ergo grauidis noxia (§. XXXII.). Vltima nobis adhuc restat indicatio, nempe ea, quae fit primas vias lubricando atque relaxando, quod obtinetur per sic dicta lenientia et abstergentia, cui indicationi per clysteres eiusmodi indolis quoque satisfieri potest. Haec nobis in statu eiusmodi complicato tutissima videntur, si modo ad viscidum eliminandum sufficientia esse possunt. Emeticorum vsus grauiditas plane contraindicat (§. LXI.). Curatio februm continuarum acutarum, inprimis inflammatoriarum atque malignarum, inter alias indicationes, tempore remissionis diaphoresi paullo fortiori est abfoluenda (per Therap.); sed quantum inde grauidis imminet damnum (§. LXIX.)! Denique cum lenissima esse debeant diaphoretica in febribus continentibus, docentibus regulis therapeuticis, non tam suspecta esse possunt eiusmodi indicata ratione grauiditatis.

§. LXXI.

Ex his ad §. ant. allatis sequentia concludo:

- I. Ex methodo medendi restituita februm grauidarum ea, quae purgantium nomine in Therapia generali recensentur indicata, quorum pertinent resinosa, salino-acria, et quae sic dictos clysteres stimulantur ingrediuntur, plane exulare debent; sed indicatis tantum lenientibus et abstergentibus insinat Therapenta.
- II. In febribus cum grauiditate connexis Practicum rationalem abstinere oportet ab vsu emeticorum.
- III. Diaphoretica fortiora nullum plane locum inuenire debent in statu eiusmodi complicato, sed diapnoica tantum lenissima in subsidium hic erunt vocanda.
- IV. Ceterum in curandis grauidarum febribus Therapeutam oportet omnibus generalioribus regulis satisfacere, quae Therapia praecipit, et cauere, ne, vitaturus Charibdim, incidat in Scyllam.

§. LXXII.

Dixi de periculo februm simplicium in grauidis. Quanto ergo maius hoc erit, si febres ipsae compositae et complicatae fuerint? Quanto facilius, si iam in matre aut foetu ipso causae existunt, quae februm effectui fauent? Ceterum ex antecedentibus simul ratio reddi potest, cur a febribus acutis maior, quam a chronicis, ceteris paribus, noxa in grauidis metuenda sit? quod Obseruatores restantur. Vid. *Illustr. b. m. IUNCKERVS* l. c. num. 14. *HIPPOCRATES Aphorism. Sect. V. Aph. XXX.* *ROEDERER Element. art. obstetr. §. 722.* *Corn. van SOLLINGEN Embryulc. Cap. II. p. m. 5.* *Illustr. b. m. HOFFMANNVS Medic. ration. system. Tom. IV. P. III. Sect. II. Cap. IX. pag. 541.* nec non *Illustr. STAHLIVS* l. c. Nemo dein ex eo, quod febres grauidarum non semper sint tantopere periculosae, concludet, illud, quod diximus, harum februm periculum esse fictitium. Nonne enim pestis periculosissima febris manet, licet sint, qui emergant?

TANTVM.

Diss. med. Hal.

g. 1763/64.

ULB Halle

005 379 296

3

DE

GRAVIDARVM FEBRIBVS

OSI MEDICORVM ORDINIS

GIA FRIDERICIANA

PRAESIDE

ENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO

ELIA BÜCHNERO

ANI IMPERII NOBILI

AE REGIS CONSILIARIO INTIMO

RALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO, FACVLTATIS

ALVMNORVM EPHORO, IMPERIALIS ACADEMIAE

, REGIAR. SOCIETAT. SCIENTIAR. ANGLICAN.

NSPELIENS. SODALI, ET COMITE

TINO CAESAREO,

PRO

DOCTORIS

NA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS

IORVM LEGITIME CONSEQVENDIS

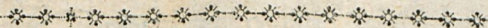
BR. A. S. R. clbIocCLXIII.

ICE DISPVTABIT

AVCTOR

MORGIVS WEGELIN

MEMIO - FRANCVS.

RGICAE, LITTERIS BEYERIANIS.

